

CONCEPTE-CHEIE

TEMA 1

mediul de securitate; organizații și instituții de securitate; condiția de securitate; starea de securitate; libertatea socială, democrația, responsabilitatea și controlul social; acțiunea socială; ordinea socială; organizațiile de securitate; instituțiile de securitate; calitatea și valoarea mediului de securitate; crize sistemice; protecția și apărarea mediului de securitate.

TEMA 2

securitatea; securitate internațională; securitate mondială; securitate continentală; securitate regională; securitate sub-regională; securitate națională; securitate egală; securitate colectivă; securitate comună; necesități de securitate; puterea națiunii.

TEMA 3

doctrinile; ideologii agresive; ideologii naționale; doctrina de securitate; reper axiologic; panidei; proiecte geopolitice; eurocentrismul; panslavismul; pan-germanismul; sionismul; paniranismul; panfinismul; turanismul; panturcismul; pan-arabismul; panamericanismul; panafricanismul; panasianismul; paneuropeismul; panislamismul; doctrine politice; doctrine militare; doctrine religioase.

TEMA 4

centre de putere; agresiuni politico-militare; proces de globalizare; doctrina acțiunilor preemptive; dreptul națiunilor la existență; dreptul națiunilor la informare; dreptul națiunilor la securitate.

TEMA 5

politica de securitate; funcția de previziune; funcția de promovare a imaginii; funcția de control; spațiul politic; ideologia puterii politice; valorile politice asumate; cultura politică; decizia politică; acțiunea politică; interesele de securitate; puterea actorului mediului de securitate.

TEMA 6

centrele de putere; partener; stat-problemă; principiul balanței de forțe; asocierile de state democratice și suverane; organizațiile internaționale de securitate; interesul de securitate al națiunilor; sistem de securitate; complexe militaro-industriale; sistem național de securitate.

TEMA 7

gândirea strategică; strategie de securitate; resurse de securitate; amenințări geopolitice; conflictele armate; crizele de securitate; operaționalizarea unei strategii; managementul resurselor de securitate; acțiuni strategice.

TEMA 8

strategii preventive; prevenirea conflictelor; gândirea și acțiunea strategică; diplomația preventivă; alerta rapidă-timpurie; prevenirea declarativă; gestionarea conflictelor; strategii de acțiune; strategia acțiunii preemptive; strategia apărării colective; strategia gestionării crizelor; strategii de securitate generale; strategii sectoriale; interes de securitate; strategia de securitate națională.

TEMA 9

securitatea națiunilor; abordări de tip strategic; strategia de securitate; resurse de securitate; acțiuni strategice; interes național; gestionarea națiunii; funcțiile națiunii; situații-limită; crize sociale.

CUPRINS

<i>Cuvânt-înainte</i>	15
a) Opțiuni.....	15
b) Considerații programatice.....	16

TEMA 1 MEDIUL DE SECURITATE – COMPONENTĂ ORGANICĂ A EXISTENȚEI SOCIALE

SECȚIUNEA I ELEMENTE DE DEFINIRE ȘI CARACTERIZARE

a) Definiție, sens și semnificație.....	22
b) Condițiile și cerințele organizării și ființării mediului de securitate	23
1. Condițiile existențial-funcționale ale mediului de securitate.....	23
2. Cerințele organizațional-funcționale ale mediului de securitate	27
c) Componentele mediului de securitate.....	30
1. Componenta simbolică (reperele axiologice).....	31
2. Componenta fizică (gestionarii mediului de securitate).....	34
d) Resursele mediului de securitate.....	37
1. Resursele informaționale.....	37
2. Resursele energetice (bunurile materiale).....	38

SECȚIUNEA A II-A PROCESELE CARE AFECTEAZĂ FUNCȚIILE, CALITATEA ȘI VALOAREA MEDIULUI DE SECURITATE

a) Informația – fundament al cunoașterii mediului de securitate.....	39
b) Funcțiile mediului de securitate.....	40
c) Calitatea și valoarea mediului de securitate.....	41
d) Procesele care afectează componenta simbolică a mediului de securitate.....	42
1. Riscurile (factorii de risc) la adresa mediului de securitate.....	42
2. Amenințările la adresa mediului de securitate.....	43
e) Procese care afectează componenta fizică a mediului de securitate.....	45
1. Crizele sistemice.....	45
2. Crizele de securitate.....	46
3. Globalizarea.....	48
f) Răspunderi privind, protecția și apărarea mediului de securitate.....	49

1. Organizațiile naționale și internaționale de securitate.....	51
2. Autoritățile administrației publice naționale.....	52
3. Atribuții ale instituțiilor cu funcții explicitate în materia securității naționale.....	52

SECȚIUNEA A III-A
ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate	54
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	55
C. <i>Bibliografie minimală</i>	56

TEMA 2

CONCEPTUL DE SECURITATE
ÎNTRE ABORDAREA IDEOLOGICĂ ȘI ABORDAREA SOCIOLOGICĂ

SECȚIUNEA I
SECURITATEA. REPERE TEORETICE

a) Conceptul de securitate. Definiție și evoluție	58
1. Securitatea – de la noțiune la concept.....	58
2. Sensuri și semnificații actuale.....	60
b) Abordarea politico-ideologică a securității și consecințele acesteia.....	62
1. Securitatea ca expresie a gândirii și acțiunii ideologilor.....	62
2. Domeniu de referință: entitatea socio-politică (statul).....	65
c) Național și internațional în abordarea securității.....	67
1. Securitatea internațională.....	67
2. Securitatea națională.....	68
d) Starea de securitate din perspectivă ideologică.....	71
e) Administratorii stării de securitate din perspectivă ideologică.....	72
f) Informația și forța în întreținerea stării de securitate.....	73
1. Informația pentru securitate.....	73
2. Forța în întreținerea stării de securitate.....	74

SECȚIUNEA A II-A
SECURITATEA. ABORDARE SOCIOLOGICĂ

a) Securitatea ca necesitate socială.....	76
b) Domeniul de referință al securității.....	77
1. Națiunile.....	77
2. Comunitățile sociale.....	79
c) Sensul și semnificația stării de securitate a organizărilor sociale.....	80
1. Expresiile procesuale ale stării de securitate a organizărilor sociale.....	82
2. Expresiile organice ale stării de securitate.....	83
3. Modalități procesual-organice de construire a stării de securitate.....	84
d) Misiunile statului național privind întreținerea stării de securitate.....	86
1. Statul național – garantul stării de securitate.....	86
2. Misiunile statului național.....	88
e) Cetățeanul – beneficiarul stării de securitate.....	90

SECȚIUNEA A III-A
ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate	92
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	94
C. <i>Bibliografie minimală</i>	94

TEMA 3
**SURSELE ȘI EXPRESIILE POLITICO-IDEOLOGICE
ALE DOCTRINELOR DE SECURITATE**

SECȚIUNEA I
ELEMENTE DE FUNDAMENTARE A DOCTRINELOR DE SECURITATE

a) Corelația ideologie-doctrină.....	96
b) Ideologiile și raportarea lor la organizările sociale (națiuni).....	99
1. Obiectivele ideologiilor antinaționale.....	99
2. Rațiunea ideologiilor/doctrinelor naționale.....	101
c) Doctrinile de securitate.....	101
1. Definiție, sens și semnificație.....	101
2. Valențele teoretice ale doctrinelor de securitate.....	103
d) Fundamentele gândirii și acțiunii doctrinare ale actorilor mediului de securitate	105
1. Fundamentele gândirii și acțiunii doctrinare ale statului ideologic.....	105
2. Fundamentele gândirii și acțiunii doctrinare ale organizării sociale (națiunea)....	106
e) Elementele de susținere a doctrinelor de securitate.....	108
1. Spațiul în viziune doctrinară.....	108
2. Etnicul.....	110
3. Religia.....	112

SECȚIUNEA A II-A
**SURSELE PRIMARE ȘI EXPRESIILE IDEOLOGICE
ALE DOCTRINELOR DE SECURITATE**

a) Sursele primare ale doctrinelor de securitate: panideile.....	114
1. Panidei fondate pe ideea monocentrică.....	114
2. Panidei fondate pe ideea comunității de sânge.....	115
3. Panidei fondate pe ideea unității civilizațional-geografice.....	120
4. Panidei fondate pe ideea confesională.....	122
b) Suportul politico-militar și confesional al doctrinelor de securitate.....	125
c) Expresii ideologice ale doctrinelor de securitate.....	125
1. Doctrine de securitate de expresie liberală.....	126
2. Doctrine de securitate de expresie marxistă.....	127
3. Doctrine de securitate de expresie comunistă.....	128
4. Doctrine de securitate de expresie social-democrată.....	129
5. Doctrine de securitate de expresie conservatoare.....	129
6. Doctrine de securitate de expresie fascistă.....	130

SECȚIUNEA A III-A
ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate	131
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	133
C. <i>Bibliografie minimală</i>	133

TEMA 4

**NEECHIVALENȚE ÎNTRE DOCTRINELE DE SECURITATE
ALE CENTRELOR DE PUTERE ȘI STATELOR NAȚIONALE**

SECȚIUNEA I

DOCTRINELE DE SECURITATE ALE CENTRELOR DE PUTERE

a) Centrele de putere – actori ai mediului de securitate.....	136
b) Coordonatele doctrinare ale gândirii și acțiunii centrelor de putere.....	138
c) Evoluția gândirii și acțiunii doctrinare a centrelor de putere.....	139
1. Configurarea doctrinelor de securitate ale centrelor de putere.....	139
2. Utilizarea panideilor în disprețul principiilor elaborate de Liga Națiunilor.....	141
3. Confruntarea doctrinelor de securitate în perioada <i>războiului rece</i>	143
4. Revenirea panideilor în doctrinele de securitate ale centrelor de putere.....	147
d) Informația și forța în doctrinele de securitate ale centrelor de putere.....	150
1. Informația și tripla valență a acesteia.....	150
2. Forța (violența).....	152

SECȚIUNEA A II-A

DOCTRINELE DE SECURITATE ALE STATELOR NAȚIONALE

a) Posibilitățile de manifestare a statelor naționale în mediul de securitate	154
1. Independența	155
2. Sub oblăduirea unui centru de putere (imperiu)	156
3. În alianțe politico-militare	158
4. În asocieri de state democratice, suverane	160
5. Sub protecția organizațiilor internaționale de securitate	161
b) Doctrinile de securitate ale statelor naționale	161
1. Doctrina dreptului națiunilor la existență	162
2. Doctrina dreptului la informare (cunoaștere)	163
3. Doctrina dreptului națiunilor la securitate	167

SECȚIUNEA A III-A

ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate	170
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	171
C. <i>Bibliografie minimală</i>	172

TEMA 5
**ELEMENTE DE FUNDAMENTARE ȘI IMPLEMENTARE
A POLITICII DE SECURITATE**

SECȚIUNEA I
ELEMENTE DE FUNDAMENTARE A POLITICII DE SECURITATE

a) Raportul politică-politică de securitate.....	174
1. Politica și analiza sistemică a spațiului de securitate.....	174
b) Politica de securitate. Sens și semnificație.....	177
c) Funcțiile politicii de securitate.....	180
d) Fundamentele ideologice ale politicii de securitate.....	183
1. Spațiul politic.....	184
2. Ideologia puterii politice.....	184
3. Valorile politice.....	185
4. Cultura politică.....	185
5. Decizia politică.....	186
6. Acțiunea politică.....	187
e) Premisele construirii politicii de securitate.....	188
1. Situația geopolitică a zonei de interes (harta geopolitică).....	188
2. Sistemul și regimul politic.....	189
3. Dreptul internațional.....	190

SECȚIUNEA A II-A
ELEMENTE DE IMPLEMENTARE A POLITICII DE SECURITATE

a) Fundamentele implementării politicii de securitate.....	192
1. Interesele de securitate.....	192
2. Puterea actorului mediului de securitate.....	195
b) Modalități neechivalente de aplicare a politicii de securitate.....	197
1. Politica de securitate a Marilor Puteri (centrele de putere).....	198
2. Politica de securitate a organizațiilor internaționale de securitate.....	199
3. Politica de securitate a alianțelor politico-militare.....	201
4. Politica de securitate a asocierilor de state democratice și suverane.....	203
5. Politica de securitate a statelor naționale.....	205

SECȚIUNEA A III-A
ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate.....	208
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	210
C. <i>Bibliografie minimală</i>	210

TEMA 6
**REFLECTAREA PUTERII ȘI INTERESULUI ACTORILOR
POLITICO-MILITARI
ÎN CONSTRUIREA SISTEMELOR DE SECURITATE**

SECȚIUNEA I
PUTEREA ACTORILOR POLITICO-MILITARI
ÎN DEFINIREA ȘI PROMOVAREA INTERESULUI DE SECURITATE

a) Impunerea interesului de securitate prin raporturi de dominație. Cazul Marilor Puteri și al Puterilor Medii.....	212
1. Acțiunea politico-militară a Marilor Puteri.....	213
2. Acțiunea politico-militară a Puterilor Medii (Puteri regionale).....	217
b) Protejarea interesului de securitate în cadrul alianțelor politico-militare. Cazul N.A.T.O.....	218
c) Promovarea interesului de securitate în cadrul asocierilor de state. Cazul Uniunii Europene.....	221
d) Exprimarea interesului în cadrul organizațiilor internaționale de securitate (Cazul ONU și OSCE)	223
e) Apărarea interesului de securitate de către statele naționale.....	226
f) Așa-zisul interes de securitate al unor actori non-statali. Așa-numitele „forțe provocatoare de dezordine”.....	228

SECȚIUNEA A II-A
REFLECTAREA INTERESULUI ACTORILOR POLITICO-MILITARI
ÎN SISTEMELE DE SECURITATE

a) Sisteme de securitate. Definiție și elemente comune.....	231
b) Sisteme de securitate construite din interes geopolitic.....	232
1. Elemente de construcție.....	232
2. Elemente de caracterizare.....	233
3. Forme de exprimare.....	234
3.1. Sistemul securității globale.....	234
3.2. Sistemul securității internaționale.....	236
4. Consecințe ale construirii sistemelor de securitate din interes geopolitic.....	237
4.1. Consecințe în plan geopolitic.....	237
4.2. Consecințe în plan social.....	240
c) Sisteme de securitate construite din necesități sociale.....	242
1. Sistemul național de securitate.....	243
2. Sistemul securității comune.....	245

SECȚIUNEA A III-A
ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate	247
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	249

C. <i>Bibliografie minimală</i>	250
---------------------------------------	-----

TEMA 7
ELEMENTE DE FUNDAMENTARE ȘI OPERAȚIONALIZARE
A UNEI STRATEGII DE SECURITATE

SECȚIUNEA I
ELEMENTE DE FUNDAMENTARE A STRATEGIEI DE SECURITATE

a) Gândirea strategică și strategia de securitate.....	252
b) Premisele fundamentării unei strategii de securitate.....	255
1. Contextul situațional.....	256
2. Provocările mediului de securitate.....	258
3. Starea actorului politico-militar.....	259
c) Elemente de construire a unei strategii de securitate.....	261
1. Diagnoza strategică.....	263
2. Prognoza strategică.....	264
3. Planificarea strategică.....	266
d) Abordări strategice ale provocărilor mediului de securitate.....	266
1. Abordarea strategică a amenințărilor geopolitice.....	266
2. Abordarea strategică a conflictelor armate.....	267
3. Abordarea strategică a crizelor de securitate.....	269

SECȚIUNEA A II-A
ELEMENTE DE OPERAȚIONALIZARE
A UNEI STRATEGII DE SECURITATE

a) Managementul strategic al resurselor de securitate.....	271
1. Organizarea.....	272
2. Conducerea.....	274
3. Coordonarea.....	275
b) Competențele manageriale.....	276
1. Competențele managerului (conducătorului).....	276
2. Competențele echipei manageriale.....	278
c) Decizia strategică.....	279
d) Acțiunile strategice.....	280
1. Dimensiunile acțiunilor strategice.....	280
2. Acțiunile strategice ale instituțiilor specializate.....	283
3. Validarea socială a acțiunilor strategice.....	286

SECȚIUNEA A III-A
ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate.....	288
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	290
C. <i>Bibliografie minimală</i>	290

TEMA 8
**EXPRIMAREA GÂNDIRII ȘI ACȚIUNII IDEOLOGICE
ÎN STRATEGIILE DE SECURITATE**

SECȚIUNEA I
GÂNDIREA ȘI ACȚIUNEA GEOSTRATEGICĂ
A CENTRELOR DE PUTERE (MARILE PUTERI)

a) Orientările strategice ale organizațiilor internaționale de securitate	292
b) Abordări geostrategice ale amenințărilor, conflictelor și crizelor de securitate	297
1. Prevenirea și contracararea amenințărilor.....	297
2. Prevenirea și gestionarea conflictelor	298
3. Gestionarea crizelor de securitate.....	302
c). Reflectarea abordării geostrategice a necesităților de securitate.....	306
1. Sensul și semnificația „strategiei acțiunii preemptive”.....	307
2. Consecințele impunerii și aplicării „strategiei acțiunii preemptive”.....	309

SECȚIUNEA A II-A
STRATEGII DE SECURITATE
ALE CELORLALȚI ACTORI AI MEDIULUI DE SECURITATE

a) Strategii de securitate ale alianțelor politico-militare. Cazul N.A.T.O.	313
1. Strategia apărării colective.....	313
2. Strategia gestionării crizelor.....	315
3. Sensul și semnificația Noului concept strategic al N.A.T.O.....	316
b) Strategii de securitate ale asociațiilor de state suverane și democratice (Cazul Uniunii Europene)	318
1. Strategia de securitate a Uniunii Europene (strategia generală)... ..	318
2. Strategii sectoriale.....	322
c) Strategii de securitate ale statelor naționale.....	325
1. Definirea strategiei de securitate națională.....	326
2. Obiectivele strategiei de securitate națională.....	327
3. Definirea provocărilor la adresa securității naționale.....	328
4. Competențele în planul operaționalizării strategiei de securitate națională	331
5. Asigurarea resurselor securității naționale	331
6. Direcții de acțiune strategică pentru realizarea securității naționale	332

SECȚIUNEA A III-A
ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate	336
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	338
C. <i>Bibliografie minimală</i>	338

TEMA 9
STRATEGII DE SECURITATE A NAȚIUNILOR

SECȚIUNEA I
ABORDAREA STRATEGICĂ A SECURITĂȚII NAȚIUNILOR

a) Fundamentarea conceptului de strategie în cazul națiunilor.....	340
b) Definierea obiectivului strategiei de securitate a unei națiuni.....	344
c) Valențele procesării informațiilor pentru fundamentarea acțiunilor strategice....	346
d) Cerințele strategice ale informațiilor pentru securitate	349
1. Cerințele strategice în raport de agresiunile centrelor de putere....	349
2. Cerințele strategice în raport de acțiunile forțelor provocatoare de dezordine...	356

SECȚIUNEA A II-A
ACȚIUNI STRATEGICE DE GESTIONARE A UNEI NAȚIUNII
ÎN STARE DE SECURITATE

a) Abordarea procesual-organică a strategiei de securitate a unei națiuni.....	359
b) Cerințele gestionării unei națiuni în stare de securitate.....	361
1. Prevenirea producerii și escaladării violenței politice.....	361
2. Construirea cadrului juridic gestionar.....	362
3. Fundamentarea socială a răspunderii gestionare a forțelor armate.....	365
4. Apelul la organizațiile internaționale în cazul unei crize politico-militare ...	366
5. Sancționarea publică a elitelor politico-militare violente sau ineficiente.....	367
c) Acțiunile strategice necesare asigurării stării de securitate a unei națiuni.....	369
1. Acțiuni strategice în planul funcției productive a națiunii.....	369
2. Acțiuni strategice în planul funcției integratoare a națiunii.....	371
3. Acțiuni strategice în planul funcției gestionare a națiunii.....	373

SECȚIUNEA A III-A
ELEMENTE DE SUSȚINERE A SCOPURILOR PROPUSE

A. Sistematizarea și rezumarea ideilor – evidențierea conceptelor elaborate sau reformulate	376
B. Întrebări pentru verificarea și fixarea cunoștințelor.....	378
C. <i>Bibliografie minimală</i>	378

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2008
Editură acreditată de *Ministerul Educației, Tineretului și Cercetării* prin *Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DAVID, AUREL V.

**Doctrină, politici și strategii de securitate/ Aurel V. David –
București: Editura Fundației *România de Mâine*, 2008**

Bibliogr.

ISBN 978-973-163-221-6

355.45

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv autorului/autorilor

Redactor: Octavian CHEȚAN
Tehnoredactare: Marcela OLARU,
Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 18.09.2008; Coli tipar: 23,75
Format: 16/70×100

Editura Fundației *România de Mâine*
Bulevardul Timișoara nr.58, București, Sector 6
Tel./Fax: 021/444.20.91; www.spiruharet.ro
e-mail: contact@edituraromaniademaine.ro

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

TEMA 1

1. Care sunt elementele de definire a mediului de securitate și ce rol au organizațiile și instituțiile de securitate?
2. Care este indicatorul de evaluare a mediului de securitate și în ce condiții se asigură și se întrețin *condiția de securitate și starea de securitate*?
3. Cine are responsabilitatea fundamentală pentru amenajarea *mediului de securitate*, ca mediu social construit?
4. Care sunt valențele *libertății sociale, democrației, responsabilității și controlului social* în construirea și întreținerea unui mediu de securitate viabil?
5. Care sunt semnificațiile sociale ale *valorilor, intereselor și necesităților de securitate* și ce rol au acestea în procesul de socializare a oamenilor și organizațiilor?
6. Care sunt procesele sociale de care depind *calitatea și valoarea* mediului de securitate și ce relevanță are *informația* pentru cunoașterea stării acestuia?
7. Care sunt sursele *vulnerabilității* unui mediu de securitate și ce consecințe produc acestea asupra capacității de reacție a organizărilor sociale la riscurile existente ori potențiale?
8. Ce *amenințări, stări de pericol* sau *agresiuni* pot afecta mediul de securitate și care sunt sursele generatoare ale acestora?
9. Ce consecințe sociale produc *conflictele și războaiele* dintre state, *crizele sistemice, crizele de securitate și globalizarea* asupra mediului de securitate?
10. Care sunt organizațiile și instituțiile îndrituite să protejeze și să apere *mediul de securitate* și ce rol au organizațiile civice, cetățenești, în acest demers?

TEMA 2

1. Care sunt premisele și circumstanțele ce determină sentimentul și certitudinea generatoare de încredere, protecție și apărare a oamenilor în fața unui pericol?
2. Când poate fi localizată în timp istoric apariția conceptului de *securitate* și ce rol au avut *actorii* mediului de securitate în elaborarea și operaționalizarea acestuia?
3. Care sunt explicațiile, semnificațiile și consecințele confruntării dintre ideologi și sociologi în definirea conceptului de *securitate* în actualul context geopolitic?
4. Care este domeniul de referință al securității din perspectiva abordării ideologice și ce consecințe generează acesta asupra mediului de securitate?
5. Cum sunt definite *securitatea internațională și securitatea națională* în teoria și practica relațiilor interstatate?
6. Care este domeniul de referință al securității din perspectiva abordării sociologice și cum argumentați dreptul națiunilor la existență, cunoaștere și securitate?

7. Ce sens și semnificație are *starea de securitate* a națiunilor și ce rol are gândirea și acțiunea socială în construirea acesteia?
8. Care sunt expresiile procesual-organice ale *stării de securitate* a organizărilor sociale și prin ce demersuri se asigură întreținerea acesteia?
9. Cine este garantul *stării de securitate* a națiunilor și prin ce instrumente gestionează acesta *sursele de insecuritate, violența socio-politică*, precum și *agresiunile politico-militare ale centrelor de putere*?
10. Cine este beneficiarul *stării de securitate* a națiunii și cum se exprimă libertatea de gândire și de acțiune în raport de valorile, interesele și necesitățile de securitate?

TEMA 3

1. Care sunt reperele orientării gândirii și acțiunii doctrinare și cum se definesc doctrinele în funcție de raportarea lor la organizările sociale?
2. Ce semnificație are o doctrină de securitate și care este relevanța mediului de securitate și a contextului geopolitic în fundamentarea acesteia?
3. Care sunt criteriile de clasificare a doctrinelor de securitate și ce funcții îndeplinesc acestea într-un sistem de securitate?
4. Care sunt elementele de susținere doctrinară a *stării de securitate* a unei organizări sociale într-un context geopolitic determinat?
5. Ce semnificație primesc *spațiul, etnicul și religia* în doctrinele de securitate ale *centrelor de putere* și în cele ale organizărilor sociale, respectiv națiunilor?
6. Care sunt principalele *panidei* sau *panisme* din care s-au născut marile doctrine de securitate și marile *proiecte geopolitice*?
7. Ce consecințe produc asupra națiunilor *panideile* fondate pe ideea monocentrică, ideea comunității de sânge, ideea unității civilizațional-geografică și ideea confesională?
8. Ce rol au doctrinele politice (*liberalism, marxism, social/democrație, conserva-torism, comunism, fascism* etc.) în fundamentarea doctrinelor de securitate?
9. Care este rolul doctrinelor militare și al doctrinelor religioase (confesionale) în elaborarea și susținerea doctrinelor de securitate?
10. În ce condiții se pot transforma în dogme gândirea și acțiunea politică, confesională și militară cu fundament doctrinar?

TEMA 4

1. Care sunt principalele coordonate ale gândirii și acțiunii doctrinare a *centrelor de putere* și ce consecințe produc acestea asupra mediului de securitate?
2. În ce context geopolitic s-au configurat principalele doctrine de securitate ale *centrelor de putere* și care este semnificația acestora?
3. Ce rol au avut organizațiile internaționale de securitate în elaborarea și aplicarea principiilor dreptului internațional și care este explicația încălcării acestora de către *centrele de putere*?

4. Ce doctrine de securitate s-au confruntat în perioada *războiului rece* și care sunt explicațiile revenirii *panideilor* în doctrinele de securitate ale *centrelor de putere* în actualul mediu de securitate?

5. Ce sens și semnificație au informația și forța în doctrinele de securitate ale *centrelor de putere*?

6. Care sunt posibilitățile de manifestare a statelor naționale în mediul de securitate construit și întreținut de *centrele de putere*?

7. Cu ce oportunități și provocări se confruntă statele naționale intrate în alianțe politico-militare și în asocieri de state democratice, suverane?

8. Care sunt fundamentele doctrinei dreptului națiunilor la existență în actualul mediu de securitate?

9. Care sunt expresiile organice ale dreptului națiunilor la informare (cunoaștere) și care sunt principiile activității de informații pentru securitate?

10. Care sunt expresiile organice ale dreptului națiunilor la securitate și care sunt principiile utilizării violenței militare (războiul) în scop de apărare?

TEMA 5

1. Ce semnificație are *politica* și ce relevanță are aceasta în promovarea intereselor oamenilor și comunităților sociale într-un context geopolitic determinat?

2. Ce semnificație are *politica de securitate* și cum se exprimă dependența acesteia față de ideologiile și doctrinele pe suportul cărora se construiește sistemul și regimul politic?

4. Ce funcții îndeplinește politica de securitate și ce rol are controlul politic în construirea, asigurarea și prezervarea securității unui *actor* al mediului de securitate?

5. Care sunt principalele elemente de fundamentare a politicii de securitate și ce rol au decizia și acțiunea politică în acest demers?

6. Care sunt premisele construirii politicii de securitate și ce relevanță au acestea asupra gândirii și acțiunii unui *actor* al mediului de securitate?

7. Care sunt elementele de operaționalizare a politicii de securitate și ce relevanță au interesele de securitate și puterea *actorului* mediului de securitate?

8. Care sunt sursele generatoare de neechivalențe în gândirea și acțiunea politică a principalilor *actori* ai mediului de securitate?

9. Care sunt elementele de definire a politicii de securitate a *centrelor de putere* (Marilor Puteri), a organizațiilor internaționale de securitate, a alianțelor politico-militare și a asocierilor de state democratice și suverane?

10. Care sunt elementele de definire a politicii de securitate a statelor naționale?

TEMA 6

1. Care sunt principalii *actori politico-militari* ai mediului de securitate și cum se exprimă, pe fond, interesul de securitate al acestora?

2. Ce fel de politică de securitate dezvoltă *centrele de putere* (Marile Puteri sau *Puterile Medii*) și cum este aplicată aceasta în raport de așa-zisele *statele-problemă*?

3. Care este rațiunea alianțelor politico-militare defensive, gen N.A.T.O., și ce instrumente utilizează pentru protejarea intereselor de securitate ale statelor membre?
4. Cum este afirmat *interesul comunitar* în cadrul asocierilor de state democratice și suverane, gen Uniunea Europeană, și care sunt valențele politicii externe și de securitate comună?
5. Care sunt mijloacele de apărare a interesului de securitate al națiunilor și ce rol au instituțiile cu funcții gestionare publică și organizațiile specializate în acest demers?
6. Ce actori *non-statali* încearcă să destructureze *ordinea stabilită* de către *actorii politico-militari* și ce mijloace utilizează în acest sens?
7. Care sunt elementele de definiție, caracterizare și diferențiere a unui sistem de securitate și ce funcții îndeplinește acestea?
8. Care sunt formele de exprimare a sistemelor de securitate construite din interes geopolitic și ce consecințe geopolitice și sociale perverse generează acestea?
9. Care este rațiunea unui sistem de securitate construit din necesități sociale și cum se exprimă puterea *sistemului național de securitate* în planul protejării și apărării *dreptului națiunilor la securitate*?
10. Care sunt elementele de construcție a *sistemului securității comune* în cadrul uniunilor de state democratice și suverane, precum și al alianțelor politico-militare defensive?

TEMA 7

1. Cum poate fi definită o strategie de securitate și care este rațiunea fundamentării acesteia într-un context geostrategic determinat?
2. Ce actori ai mediului de securitate elaborează strategii de securitate și care sunt diferențele de fond între strategiile naționale și strategiile de alianță/coaliție?
3. Ce rol are cunoașterea stării *actorului politico-militar* în fundamentarea unei strategii de securitate și în construirea resurselor de securitate?
4. Ce posibilități oferă diagnoza, prognoza și planificarea strategică pentru identificarea provocărilor și oportunităților mediului de securitate?
5. Care sunt reperele abordării strategice a amenințărilor geopolitice, conflictelor armate și crizelor de securitate?
6. Ce rol au organizarea, conducerea și coordonarea resurselor de securitate (informaționale, energetice și umane) în operaționalizarea unei strategii de securitate?
7. Cine participă la operaționalizarea strategiei de securitate și ce rol au managerii, specialiștii sau experții, precum și echipele manageriale, în acest demers?
8. Ce este decizia strategică și care sunt valențele acesteia în planul desfășurării acțiunilor preconizate în cadrul strategiei de securitate?
9. Cum sunt definite *acțiunile strategice* și ce misiuni primesc componentele strategice ale securității (structuri informative, forțe armate, forțe de ordine publică)?
10. În ce domenii ale existenței sociale se desfășoară acțiunile strategice și care sunt indicatorii de validare socială a acestora?

TEMA 8

1. Ce *actori* ai mediului de securitate își exprimă gândirea și acțiunea ideologică în strategii de securitate?
2. Care sunt cerințele organizațiilor internaționale de securitate privind modalitățile de construire și întreținere a unui mediu de securitate stabil?
3. Ce caracteristici au strategiile de securitate elaborate de către *centrele de putere (Marile Puteri)* și cum își impun acestea interesul de securitate?
4. Ce semnificație au așa-numitele *strategii de prevenire a conflictelor* operaționalizate de către principalii *actori* ai mediului de securitate?
5. Cum se explică neechivalențele în privința gestionării *crizelor de securitate* de către marii *actori* ai mediului de securitate?
6. Ce strategii de securitate elaborează alianțele politico-militare defensive pentru a face față amenințărilor la adresa spațiului de securitate administrat?
7. Care sunt caracteristicile strategiilor de securitate elaborate de către asocierile de state suverane și democratice?
8. Ce strategii elaborează statele naționale și care sunt rațiunile acestora în planul protejării, apărării și promovării necesităților de securitate ale națiunilor?
9. Cum este definită o strategie de securitate națională și care sunt elementele de fond, formă și conținut ale acesteia?
10. Ce competențe și răspunderi prevede o strategie de securitate națională pentru autoritățile naționale abilitate să întreprindă acțiuni strategice?

TEMA 9

1. Ce sens și semnificație are sintagma *securitatea națiunii* și care sunt deosebirile de fond față de așa-numita *securitate națională*?
2. Care sunt modalitățile de abordare a *securității națiunii* și cine trebuie să se implice în fundamentarea și elaborarea acesteia?
3. Care sunt valențele resurselor de securitate și ce rol au acestea în operaționalizarea strategiei de securitate a unei națiuni?
4. Ce instituții sunt cuprinse în sistemul național de securitate și care sunt misiunile acestora în planul protejării, apărării și promovării necesităților de securitate a unei națiuni?
5. Care este obiectivul strategiei de securitate a unei națiuni și prin ce modalități se realizează acesta de către componentele sistemului național de securitate?
6. Ce sens și semnificație are *interesul de securitate al națiunii* și care sunt deosebirile de fond față de așa-zisul *interes național*?
7. Care sunt rațiunile strategice ale informațiilor pentru securitatea unei națiuni în raport cu acțiunile *centrelor de putere* și ale *forțelor provocatoare de dezordine*?
8. Care este sensul și semnificația acțiunilor strategice și în ce domenii ale existenței sociale se planifică și se desfășoară acestea?
9. Ce rol au acțiunile strategice în planul prevenirii și contracarării amenințărilor la adresa funcțiilor oricărei națiuni (productivă, integratoare și gestionară)?
10. Ce rol are *societatea civilă* în fundamentarea și susținerea deciziilor și acțiunilor strategice ale statului național?

REZUMATE

TEMA 1

Existența socială este de neconceput fără *cunoașterea „de sine”* a omului și a realității înconjurătoare, adică a mediului în care ființează și se reproduce în plan biologic și social. Această funcție a inteligenței umane are ca suport ansamblul organic de informații disponibile într-un domeniu la un moment dat, pe fundamentul cărora omul dobândește libertatea de decizie și de acțiune.

La începutul mileniului III, tot mai mulți oameni conștientizează că procesele socio-politice care le condiționează existența se amplifică și se diversifică, iar consecințele acestora exercită presiuni contradictorii asupra organizărilor sociale, respectiv a națiunilor. În aceste condiții, este legitimă preocuparea pentru o cât mai bună înțelegere a conexiunilor care se dezvoltă între situația oamenilor și cea a existenței lor sociale. Evoluția mediului social în care ființează și se afirmă oamenii, precum și preocupările pentru asigurarea trebuințelor de ființare și de satisfacție ale acestora obligă la o nouă abordare a managementului activității de protejare și apărare a valorilor, intereselor și necesităților sociale.

TEMA 2

În ultimele decenii, la orizont au apărut germenii construcției unei noi *arhitecturi de securitate*, în care vechea ordine mondială, caracterizată de tendințele de anihilare reciprocă a celor două blocuri politico-militare rivale a dispărut. În schimb, la nivel global omenirea continuă să rămână puternic conflictuală, cu toate încercările de a se crea un sistem al securității globale.

Omenirea a intrat într-o eră marcată de coexistența și confruntarea unor tendințe benefice cu altele care generează riscuri și amenințări la adresa valorilor, intereselor și necesităților sociale asumate de oameni și organizații. Accesul restrictiv la resurse, precum și la piețe de desfacere, precum și diferențele de natură civică, etnică, religioasă, culturală sau ideologică întrețin o stare conflictuală și generează noi conflicte.

În acest context, organizările sociale, comunitățile, statele democratice și suverane, precum și cetățenii sunt preocupați ca, pe fondul mediului social în care ființează și se afirmă, să construiască și să întrețină un mediu de securitate conform cu valorile, interesele și necesitățile de securitate asumate. Astfel, *securitatea* – un deziderat permanent al omenirii –, tinde tot mai mult să-și manifeste caracterul indivizibil, iar comunitățile sociale sunt tot mai conștiente de răspunderile care le revin.

TEMA 3

Interpretările existenței sociale se fac adesea prin prisma doctrinelor emenate din abordări filosofice. Acestea sunt impregnate, de regulă, de ideologii și conțin *simboluri – credințe*, care construiesc așa-numiții *idoli* la care se raportează, de regulă, construcțiile socio-politice mecanice (imperiiile și feudele).

Doctrinile pe suportul cărora se definește identitatea și se explică funcționalitatea unui anumit mediu de securitate se fundamentează pe valorile definite, acceptate și asumate de către anumiți *actori* ai mediului de securitate și pe raporturile de putere pe care aceștia reușesc să le construiască și să le întrețină într-un anumit context geopolitic. Acestea devin *doctrine de securitate*, impunând reprezentări diferite despre organizările socio-politice (*state, centre de putere* – construite pe fundament doctrinar, dintr-un anumit interes geopolitic) și despre organizările sociale (*națiunile* – care ființează pe fundamentul necesităților sociale).

Sursele primare ale doctrinelor de securitate sunt *panideile*, în care elementele de referință sunt *spațiul geografic și de civilizație, etnicul și confesiunea*, iar suportul funcțional este asigurat de *ideologiile și doctrinele politice* – produse și expresii ale unor anumite orizonturi informațional-ideologice.

TEMA 4

Decidenții politico-militari, de regulă, nu sunt preocupați să interpreteze corect specificul mediului social și nu se manifestă în interiorul organizărilor sociale exclusiv potrivit cerințelor proceselor sociale caracteristice acestora. Modalitățile doctrinare de interpretare a mediului de securitate reduc gândirea și acțiunea la interesul pentru accesul la resursele de securitate și la mărirea neconținută a acestora. Însă, pentru a-și atinge obiectivele și a-și promova interesele, aceștia invocă numele națiunilor pe care le administrează, fac apel la puterea și mândria lor și trimit în luptă împotriva așa-numiților *dușmani* oameni care ar fi mai utili națiunii lor dacă ar desfășura activități constructive, productive.

De aceea, cunoașterea modalităților de construire, întreținere și afirmare a identității gestionarilor (actorii) mediului de securitate (organizații de securitate, alianțe politico-militare, asociații de state suverane, state naționale) constituie o cerință esențială pentru securitatea fiecăruia, și, pe cale de consecință, pentru securitatea tuturor. Acest proces necesită canalizarea eforturilor de gândire și de acțiune ale autorităților publice și instituțiilor/organizațiilor cu atribuții în domeniul securității.

TEMA 5

În anumite contexte, *harta geopolitică* a lumii suferă modificări substanțiale, datorită apariției și dezvoltării unor *seisme* care provoacă prăbușirea unor edificii politico-statale ce păreau indestructibile (*centre de putere, imperii*). Acțiunea acestora conduce, de regulă, la restructurarea sistemului internațional de securitate, relevând noi realități socio-politice. În același timp, începe construirea unei *noi ordini de securitate*, bazată pe alte valori, interese și necesități de securitate, marii *actori* arătându-se

interesați, cel puțin declarativ, în cooperarea și integrarea de bună voie a *celor mici* într-o nouă ordine.

La acest proces iau parte, de regulă, organizațiile internaționale de securitate, alianțele politico-militare sau asocierile de state suverane, democratice, dar și statele naționale, fiecare dorind să aibă un rol cât mai mare în construirea unui nou sistem internațional de securitate. *Actorii* lipsiți de putere încep să-și reproiecteze securitatea, apelând la formule ideologice și politice conforme cu cele impuse sau acceptate de către cei puternici, pentru a-și asigura securitatea în noile condiții. În acest context, fiecare apelează, în prima instanță, la resursele politice de care dispune, implicându-se, din interes, în construirea unui nou mediu de securitate.

TEMA 6

Existența socială dintr-un spațiu de securitate definit și stabil este influențată de așa-numiții *actori politico-militari*, capabili să inițieze și să desfășoare agresiuni militare, precum și să construiască sisteme de securitate pe suportul cărora să-și impună interesele de securitate. Începutul acestui secol a deschis o nouă etapă în reșezarea mediului internațional de securitate, în care nevoia de *securitate* și noua competiție pentru resurse de securitate conduce la redesenarea *hărții geopolitice* a lumii.

Fiecare *actor politico-militar* urmărește, declarativ, să joace un rol substanțial în procesul de definire și implementare a unor politici stabilizatoare în zona sa de interes geopolitic, în fapt de interes strategic. De aceea, toți se preocupă de fundamentarea unor politici capabile să anticipeze riscurile spațiului de securitate în care se află și să implice așa-numita *comunitate internațională* în astfel de zone. Cazuistica în materie confirmă că eforturile conjugate vizând soluționarea problemelor de securitate suferă de lipsă de coerență dacă acestea sunt abordate exclusiv din perspectivă ideologică.

TEMA 7

Orice schimbare a cerințelor mediului de securitate și, în mod deosebit, așa-numitele *cutremure politice*, generează ample procese de reconstrucție morală, modernizare instituțională și responsabilizare civică pentru redefinirea securității fiecărui *actor* al mediului de securitate. Pe fundamentul acestor demersuri de gândire și de acțiune, fiecare încearcă să-și construiască noi capacități de reacție și de adaptare, prin care să-și păstreze și să-și afirme propria identitate, cu valorile, interesele și necesitățile de securitate specifice.

În noul mediu de securitate, îndeosebi *actorii politico-militari* își definesc, protejează, apără și promovează valorile și interesele prin *strategii de securitate*, în care sunt implicate, în funcție de oportunități și posibilități, resursele informaționale, energetice și umane de care dispun. Pentru realizarea intereselor considerate legitime, atât entitățile socio-politice, cât și organizările sociale (națiunile) se implică activ în reconstruirea mediului de securitate, la temelia căruia așează, cel puțin declarativ, drepturile și libertățile fundamentale ale omului. În acest context sunt redefinite principiile dreptului internațional, la adăpostul cărora, îndeosebi cei mici și slabi

încearcă să-și dezvolte resursele de securitate, să asigure o armonie socială și să-și afirme identitatea fără a trezi reacția violentă a celorlalți.

TEMA 8

Strategii vorbesc astăzi de *războiul nou*, ca de o provocare și o sfidare în fața *ordinii acceptate* a secolului XXI. Aceștia apreciază că scopul *noului război* este apărarea organizărilor sociale și a entităților socio-politice *împotriva necunoscutului și a incertitudinii*. Însă, ideologii împart lumea în *actori*: de o parte *ordinea stabilită* – formată din *statele democratice și organizațiile internaționale de securitate*, care urmăresc asigurarea păcii și stabilității mondiale și de altă parte *forțele provocatoare de dezordine* (formate din *statele cu regimuri dictatoriale, totalitare, organizații teroriste, naționalist-extremiste și criminale, precum și indivizi – teroriști, anarhiști, naționalist-extremiști, recidiviști și criminali*) care vor să slăbească sau să distrugă *ordinea stabilită*.

Definirea din perspectivă geopolitică a naturii și împrejurărilor *noului război* generează tensiuni și conflicte între principalii *actori* ai mediului de securitate, în care statele naționale, sunt adesea țintele agresiunilor *centrelor de putere* sub motivația incapacității sau refuzului de a se încadra în *ordinea stabilită*. Implicarea gândirii și acțiunii ideologice în construirea spațiului de interes geostrategic explică, în bună măsură, atât neechivalențe de abordare a strategiilor de securitate de către principalii *actori politico-militari*, cât și permanenta stare de confruntare geostrategică din mediul de securitate.

TEMA 9

Națiunile se află așa-numita *eră informațională*, deci într-un nou mediu de securitate, în care statele naționale consideră că *securitatea* trebuie definită *în contextul cel mai larg*, pluridimensional, datorită proceselor sociale dezorganizante cu care se confruntă la începutul mileniului III: agresiunile informaționale, amenințările transfrontaliere, corupția, crizele de identitate, insecuritatea economică și terorismul. O astfel de *ordine-dezordine* – expresie a bătăliei între *național și transnațional* – impune națiunilor acumularea de *cunoștințe* – ca bază a bunăstării, astfel că *informația devine atât factor de producție, la fel de important ca forța de muncă și capitalul, cât și element fundamental în elaborarea și operaționalizarea unei strategii de securitate*.

Națiunile se află astăzi sub presiunea fenomenului globalizare. De la acest fenomen ideologii așteaptă creșterea bunăstării și menținerea stabilității *ordinii stabilite*, însă agresiunile transnaționale produc, în continuare, consecințe perverse pentru națiuni. Acestea sunt evidențiate de problemele resurselor globale de materii prime și de mediu, de piețele deschise și ratele flotante de schimb, de transformarea capitalului și a forței de muncă în *mărfuri globale*, de proliferarea armelor și tehnologiilor militare, de fricțiunile provocate de ideologi între culturi și valori, de conflictele intrastatale (la fel de probabile ca cele interstatale) și de ofensiva fără precedent a mijloacelor de informare pentru susținerea așa-numitei *ordini globale* construite de către anumite *centre de putere*.